

Handläggare
Sofia Regnell
Telefon: 08-50809021**Till**
Kungsholmens stadsdelsnämnd
2025-08-28

Motion om att inrätta arkitekturzoner i city och stadens äldre stadsdelar

Yttrande till kommunstyrelsen angående remiss KS 2025/290

Förvaltningens förslag till beslut

Kungsholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Motionären menar att Stockholms innerstad och de äldre stenstäderna i närförort behöver skyddas genom inrättandet av en arkitekturzon. En zon som enligt motionen skulle råda bot på den fria tolkningen av stadens riktlinjer och policyer samt kravställer att all utveckling och förtätning ska ske i strikt harmoni med det befintliga i både form och karaktär för att bygglov och markanvisningar ska beviljas.

Förvaltningen håller med motionen om att det är viktigt att bevara och värna Stockholms arkitektoniska karaktär och arbetar kontinuerligt med att värna de kulturhistoriska värdena inom stadsdelsområdet. Att värna stenstaden med dess tidstypiska byggnader, parker och andra miljöer är en del av detta. Samtidigt anser förvaltningen att det är viktigt att staden utvecklas för att möta nya behov och att även senare arkitektoniska årsringar, som kommit efter sekelskiftets arkitekturstilar, också värnas då även de har ett kulturhistoriskt värde.

Bakgrund

Kungsholmens stadsdelsnämnd har fått en remiss av kommunstyrelsen för yttrande senast den 26 augusti 2025, förvaltningen har beviljats anstånd till den 29 augusti. Remissen består av en motion om att inrätta arkitekturzoner i city och stadens äldre stadsdelar och är författad av Mikael Valier Furtenbach (KD). Övriga remissinstanser är Stadsledningskontoret, Stadsbyggnadsnämnden, Norra innerstadens stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Ärendet

I motionen lyfts att Stockholms karaktär ofta förknippas med innerstadens stenstad i sekelskiftets olika arkitekturstilar; en varsam blandning senromantik, nordisk klassicism och jugend längs stadens långa kajer. En karaktär som förstärks av kontrasterande, historiska inslag i ännu äldre stilar än så, framförallt i och kring Gamla stan. Motionären menar att stadsutvecklingen under 1900-talets andra hälft och början av 2000-talet bröt med den befintliga stadens stil och utformning, och att stenstadens ideal gav vika för punkthus och miljonprogramsområden. Detta ledde till att den uppskattade arkitekturen ersattes av billiga, karga fasader på bekostnad av den karaktär som bidragit till Stockholms skönhet, samtidigt som även befintliga stadsdelar förtätas med kvarter med kraftigt kontrasterande inslag utan hänsyn till omgivningen, vilket skapar ett förståeligt folkligt motstånd mot en i grunden nödvändig stadsutveckling.

För att bevara Stockholms karaktär har enligt motionären styre efter styre i mandatperioder utvecklat riktlinjer och policyers för att motverka ovarsam förtätning och förfulning av staden, utan att lyckas.

Motionären menar därför att Stockholms innerstad och de äldre stenstäderna i närförort behöver skyddas genom inrättandet av arkitekturzon city. En zon som råder bot på den fria tolkningen av stadens riktlinjer och policyer, som kravställer att all utveckling och förtätning ska ske i strikt harmoni med det befintliga i både form och karaktär för att beviljas bygglov och markanvisningar. På så sätt motverkas ovarsam förtätning samtidigt som flera delar av city successivt kan återställas från brutal modernism till sekelskiftesstil i samband med totalrenoveringar.

Med anledning av ovanstående föreslår motionen kommunfullmäktige besluta att ge kommunstyrelsen i uppdrag att inrätta arkitekturzon city.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för stadsutveckling. Stadsdelsnämndens pensionärsråd och rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att lämna sina synpunkter i ärendet. Eventuella synpunkter framgår av separat skrivelse.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stockholms stads arkitekturpolicy, byggnadsordningen samt översiktsplanen är några av de dokument som formulerar strategier för stadens gestaltning. Dokumenten anger tillsammans mål för hur

staden bör utvecklas och har som funktion att vägleda inför olika beslut och ligga till grund för styrande dokument, som program, detaljplaner och bygglov. Utöver detta finns stadsmuseets kulturhistoriska klassificering av byggnader och andra anläggningar som genomförts inom en stor del av staden och som används i samband med detaljplanering och bygglovsprövning.

Förvaltningen håller med motionen om att det är viktigt att bevara och värna Stockholms arkitektoniska karaktär och arbetar kontinuerligt med att värna och stärka de kulturhistoriska värdena inom stadsdelsområdet. Att värna stenstaden med dess tidstypiska byggnader, parker och andra miljöer är en del i detta. Samtidigt anser förvaltningen att det är viktigt att staden utvecklas för att möta nya behov och att även senare arkitektoniska årsringar, som kommit efter sekelskiftets arkitekturstilar, också värnas då även dessa har ett kulturhistoriskt värde.

Förvaltningen har bland annat lyft i olika sammanhang att den förtätning genom påbyggnader och tillbyggnader på bland annat innergårdar i stenstaden är en stor del av stadsutvecklingen i innerstaden. Enligt förvaltningen behövs det ett helhetstänk och en strategi för denna utveckling som till exempel visar hur friytetillgången påverkas i och med att bostadsgårdar bebyggs.

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Karin Ekrin
Avdelningschef
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Motion om att inrätta arkitekturzoner i city och stadens äldre stadsdelar

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2025-08-11
Karin Ekrin, Avdelningschef	2025-08-11